

Bog anmeldelser

Anmeldere i dette nr.: *Werner Bachmann*, H.A., cand. oecon. *Jørgen Gram*, cand. oecon. *Jørgen Harne*, cand. oecon. *Erik Johnsen*, cand. jur. *Troels Jungersen*, dr. oecon. *Vagn Madsen* og dr. polit. *P. Nørregaard Rasmussen*.

Bikuben 1857–1957.

Et jubilæumsskrift i en udførelse gedigen som den jubilerende institution selv, matglittet specialpapir og efter nyeste mode med tegninger af Ebbe Sadolin af alle 26 filialer.

Efter således at have ydet det ydre al mulig honnør kan anmelderseren ikke skjule sin skuffelse over det forventede sparekasse-tekniske og økonomiske indhold. Hvorfor har forfatteren, en kapacitet som fhv. nationalbankdirektør C. V. Bramsnæs, ikke skrevet den fremstilling af dansk sparekassévæsens historie, han ville have været mand for, og som vitterligt tiltrænges? I stedet for – eller foruden – en morsom kulturhistorisk studie og forholdsvis detailleret redegørelse for Bikubens interne forhold ville der her have været lejlighed til en videregående fremstilling af sparekassernes vilkår, deres økonomi, forhold til samfundsmagten, public relations o.s.v. Til eksempel behandles forholdene under den første verdenskrig på mindre end 2 sider, hvilket forekommer utilstrækkeligt. En indholdsfortegnelse eller et register ville også have været på sin plads.

I skriftet fremstilles Bikubens stiftelse ret udførligt, samtidig med at der gøres rede for de sociale savn, denne „Dansk Spare- og Præmie- samt Børne- og Alderdomsforsørgelsesforening“ afhjalp. I denne forbindelse er det værd at lægge mærke til, at det ikke i første række var ulemperne ved den bestående Sparekasse for København og Omegn, men et direkte socialt motiv, der var grundlæggende

for tanken om at oprette Bikuben. I den begyndende industrialisering – lavssystemet ophævedes ved næringsloven af 1857 – havde arbejderne en trøstesløs stilling, når de blev gamle. Det gamle forhold svend-mester forsvandt, og staten trådte ikke til i denne liberalistiske tid. At problemet må have været aktuelt, fremgår af den lange række betydelige navne i stifterkredsen.

I sparekassens virksomhed indførte den initiativrige direktør Jul. Hellmann det nye princip at forrente anfordringsmidler, medens den i navnet anførte præmieordning måtte ophæves, da den var blevet aktuel efter 10 års forløb, fordi vedtægterne gav anledning til fortolkningstvivil og misbrug. I børneforsørgelseskassen kom de opsparede midler til udbetaling ved barnets 22 års alder enten til at købe udstyr for eller til en stillingsmand (til værnepligten).

I en så kort anmeldelse er der desværre ikke mulighed for at gå nærmere ind på de adskillige interessante begivenheder, der fremstilles under beskrivelsen af udviklingen frem til i dag.

Nu står bikuben som den største blandt vore 500 sparekasser, og selv om forsikringsvæsenet for største delen varetager de opgaver, der ligger indenfor Børne- og Alderdomsforsørgelseskassernes felt, er det dog betydelige midler, der forvaltes af alle tre kasser, hvorfor det kan have interesse at anføre nogle af posterne i den status pr. 31. marts 1956, der er optrykt i skriftet.

Af passiverne skal nævnes, at sparernes

Bog anmeldelser

Anmeldere i dette nr.: *Werner Bachmann*, H.A., cand. oecon. *Jørgen Gram*, cand. oecon. *Jørgen Harne*, cand. oecon. *Erik Johnsen*, cand. jur. *Troels Jungersen*, dr. oecon. *Vagn Madsen* og dr. polit. *P. Nørregaard Rasmussen*.

Bikuben 1857–1957.

Et jubilæumsskrift i en udførelse gedigen som den jubilerende institution selv, matglittet specialpapir og efter nyeste mode med tegninger af Ebbe Sadolin af alle 26 filialer.

Efter således at have ydet det ydre al mulig honnør kan anmelderen ikke skjule sin skuffelse over det forventede sparekasse-tekniske og økonomiske indhold. Hvorfor har forfatteren, en kapacitet som fhv. nationalbankdirektør C. V. Bramsnæs, ikke skrevet den fremstilling af dansk sparekassévæsens historie, han ville have været mand for, og som vitterligt tiltrænges? I stedet for – eller foruden – en morsom kulturhistorisk studie og forholdsvis detailleret redegørelse for Bikubens interne forhold ville der her have været lejlighed til en videregående fremstilling af sparekassernes vilkår, deres økonomi, forhold til samfundsmagten, public relations o.s.v. Til eksempel behandles forholdene under den første verdenskrig på mindre end 2 sider, hvilket forekommer utilstrækkeligt. En indholdsfortegnelse eller et register ville også have været på sin plads.

I skriftet fremstilles Bikubens stiftelse ret udførligt, samtidig med at der gøres rede for de sociale savn, denne „Dansk Spare- og Præmie- samt Børne- og Alderdomsforsørgelsesforening“ afhjalp. I denne forbindelse er det værd at lægge mærke til, at det ikke i første række var ulemperne ved den bestående Sparekasse for København og Omegn, men et direkte socialt motiv, der var grundlæggende

for tanken om at oprette Bikuben. I den begyndende industrialisering – lavssystemet ophævedes ved næringsloven af 1857 – havde arbejderne en trøstesløs stilling, når de blev gamle. Det gamle forhold svend-mester forsvandt, og staten trådte ikke til i denne liberalistiske tid. At problemet må have været aktuelt, fremgår af den lange række betydelige navne i stifterkredsen.

I sparekassens virksomhed indførte den initiativrige direktør Jul. Hellmann det nye princip at forrente anfordringsmidler, medens den i navnet anførte præmieordning måtte ophæves, da den var blevet aktuel efter 10 års forløb, fordi vedtægterne gav anledning til fortolkningstvivil og misbrug. I børneforsørgelseskassen kom de opsparede midler til udbetaling ved barnets 22 års alder enten til at købe udstyr for eller til en stillingsmand (til værnepligten).

I en så kort anmeldelse er der desværre ikke mulighed for at gå nærmere ind på de adskillige interessante begivenheder, der fremstilles under beskrivelsen af udviklingen frem til i dag.

Nu står bikuben som den største blandt vore 500 sparekasser, og selv om forsikringsvæsenet for største delen varetager de opgaver, der ligger indenfor Børne- og Alderdomsforsørgelseskassernes felt, er det dog betydelige midler, der forvaltes af alle tre kasser, hvorfor det kan have interesse at anføre nogle af posterne i den status pr. 31. marts 1956, der er optrykt i skriftet.

Af passiverne skal nævnes, at sparernes

tilgodehavender beløber sig til 686 mill. kr. i sparekassen, og i andre kasser 36 mill. kr. Med forvaltningsafdeling, diverse fonds, reguleringskonti m. m. bliver saldoen 818 mill. kr.

På aktivsiden er det interessant at konstatere anbringelsen af disse penge. Langt den største post er obligationer og aktier, der er opført til en værdi af 345 kr. eller ca. 42 pct. Udlån til kommuner eller med kommunegaranti beløber sig til 173 mill. kr. eller ca. 21 pct., og udlån mod pant i andre faste ejendomme end landbrugs-ejendomme (og vel også fabriks-ejendomme) 152 mill. kr. eller ca. 19 pct.

Troels Jungersen.

Intern transport. Beretning fra en studierejse i USA. Udg. ved udenrigsministeriets foranstaltning. Kbhvn. 1957. 71 s. ill. (Teknisk bistand under Marshallplanen).

Man kan vist godt sige, at denne bog dækker et af økonomernes yderområder, selv om interne transportproblemer utvivlsomt også er økonomiske problemer af væsentlig betydning for rentabiliteten. Bogen prætenderer kun at være en orientering i, hvor langt man på tidspunktet for studiegruppens besøg i USA var nået indenfor det pågældende område, og som sådan er bogen da også udmærket. Men det kan vel være rimeligt at spørge, om dens indhold ikke i nogen grad kan tænkes at være forældet og dens værdi derved forringet, når den udkommer ca. to år efter gruppens rejse; så meget mere som der skrives, at begrebet intern transport er i rivende udvikling.

Selv for en ikke „transportinternist“ er der noget at hente, hvis man er interesseret i amerikanske forhold. Der tænkes her

på afsnittene „automatisering“ og „arbejderforhold“, som er virkelig aktuelle og interessante. Således oplyses det blandt andet, at de amerikanske fagorganisationer går helhjertet ind for rationalisering i bevidstheden om, at det er den, der har bidraget – og vil fortsætte med at gøre det – til, at levestandarden hæves.

Det kan godt undre læseren, at bogen ikke indeholder en bibliografi. Alt, hvad der siges om faglitteraturen, er, at den er omfangsrig. *Werner Bachmann.*

The Supply of Capital Funds for Industrial Development in Europe, European Productivity Agency, jan. 1957. 235 sider. Pris 12 sh.

I den abstrakte teori lader man al bruttopparing passere et (homogent) kapitalmarked, som man tildeler den centrale funktion via renten at udskille de givtige investeringer fra rækken af potentielt mulige investeringer. Virkelighedens verden er mindre fuldkommen og mere kompliceret. Kun en del – her i landet vel mindre end $\frac{1}{4}$ – af de samlede bruttoinvesteringer finansieres via kapitalmarkedet. Dette forhold vil dels øve indflydelse på teorien om kapitalmarkedet¹⁾ og vil desuden nødvendiggøre en konkret, detaljeret beskrivelse af kapitalmarkedets faktiske forhold.

Det her anmeldte arbejde fra EPA udmærker sig ved at give en oversigt over de institutionelle rammer for kapitalmarkedet i en række lande²⁾. De forskellige dele af kapitalmarkedet gennemgås først i en mere abstrakt form, derefter med konkret materiale hentet fra de 8 lande, som omfattes af undersøgelsen. Derimod vil man forgæves lede efter mere generelle konklusioner, herunder mere teoretiske betonedede ræsonnementer (jfr. forordets bemærkning: „This study is not concerned

¹⁾ Jfr. Poul Winding, Det danske Kapitalmarked, København 1958 (under udgivelse).

²⁾ I tre „Supplement“ gennemgås kapitalmarkedet i Belgien, Frankrig, Grækenland, Italien, Østrig, Vesttyskland, U.S.A., Sverige.